

Handlingsplan mot hot och våld

Uppsala yrkesgymnasium Ekeby

Inledning

Denna handlingsplan gäller för medarbetare och elever vid Uppsala yrkesgymnasium Ekeby och Jälla. Alla som arbetar och studerar på Uppsala yrkesgymnasium har rätt att vistas i en trygg miljö. I det dagliga arbetet tillämpas ett förhållningssätt som förebygger att våld, hot eller kränkningar uppkommer.

Denna handlingsplan innehåller råd om hur medarbetare och elever kan hantera situationer där hot och våld förekommer samt hur processen ska se ut efter en händelse om hot och våld. Mycket lidande kan förhindras med förebyggande åtgärder, väl fungerande rutiner och ett bra omhändertagande av den eller dem som råkat ut för hot eller våld.

Syfte

Ibland kan hotfulla eller våldsamma situationer uppstå på våra skolor. I en akut situation med hög stressnivå för alla inblandade parter är det viktigt att ha inlärd rutiner. Syftet med den här handlingsplanen är således att med tydliga riktlinjer och ledord skapa förutsättningar för medarbetare och elever på Uppsala yrkesgymnasium att kunna hantera akuta hot- och våldssituationer samt hur arbetet ska se ut efter en hot- och våldssituation.

Skolledning kontaktuppgifter

Enhetsrektor

Mattias Landén
018 727 27 83

Programrektor

Lena Sahlin
018 727 96 40

Kontaktuppgifter Elevhälsa

Elevhälsosamordnare

Arvid Jägersson
072 222 87 24

Psykolog

Ivonne Brunåker-Stevens
018 727 96 67

Kurator

Ghazale Barjasteh
018 727 96 25

Skolsköterska

Sabrina Österman-Pauksens
018 17 99 19

Det förebyggande arbetet

Elever med sociala och psykiska problem är överrepresenterade bland dem som begår grövre våldsbrott i skolan. Inte sällan finns där också en större problembild kopplad till familj och uppväxt. Det är således viktigt att fånga upp problem i tid och på så sätt motverka kränkningar och våld. Uppsala yrkesgymnasiums förebyggande arbete mot kränkningar beskrivs i skolans plan mot diskrimineringar och kränkningar. Ett aktivt elevhälsoarbete är viktigt för att ge skolledning och skolpersonal en tydligare bild av de sociala relationerna på skolan och de risker som kan finnas för att kränkningar och konflikter ska övergå i våld.

Det är viktigt att all skolpersonal är uppmärksamma på den jargong och de relationer som råder mellan eleverna och mellan skolpersonal och elever. Elevers och skolpersonals sätt att uttrycka sig kan avslöja normer som kan inbjuda till kränkningar.

Elever som blivit utsatta för andra kränkningar blir oftare än andra utsatta för grövre våld i skolan. När kränkningar som till exempel grovt språk accepteras och blir en normalitet i skolan ökar risken för grövre våld.

Uppsala yrkesgymnasium accepterar inte kränkningar, hot eller våld i någon form mot elever eller personal på skolan, således gäller nolltolerans. Samtliga incidenter med anknytning till kränkningar, hot eller våld rapporteras till skolledning och utreds. Genom att trygghets- och säkerhetsarbetet regelbundet revideras, utvärderas och kompletteras ska tryggheten och säkerheten ständigt förbättras.

Tre faktorer är särskilt viktiga för att skapa en god kommunikation mellan lärare och elever:

- att samtliga elever har en tillitsfull relation till minst en vuxen i skolan
- att skolan ger elever möjlighet att anonymt berätta om såväl sina egna problem som sina bekymmer beträffande andra
- att det finns begripliga rutiner väl kända av alla

Personliga och positiva relationer mellan elever och skolpersonal är det som är viktigast för att förebygga grövre våld. Vuxennärvaro i skolan är viktig, även utanför lektionstid - det är ovanligt att det begås grova våldsbrott i skolan om det finns vuxna i närheten och om sådana brott ändå inträffar blir de mindre allvarliga om vuxna finns i närheten.

Skolans handlingsplan mot hot och våld utvärderas och revideras årligen av elevhälso teamet.

Råd vid pågående hot eller våld

Varje uppkommen situation är unik och behöver bedömas i varje enskilt fall. Gör en uppskattning av den uppkomna situationen och bedöm om du själv kan stävja situationen. Det viktigaste är att alltid försöka undvika att situationen trappas upp.

För den som direkt utsätts för hot eller våld

- **Var lugn** iaktta försiktighet för att undvika att en situation blir hotfull (angreppet gäller oftast inte dig personligen - du råkar bara befinna dig i den aggressives väg eller företräder något som väckt hens ilska).
- **Ta ett steg bakåt från den som är i affekt** (Den aggressive behöver ett stort revir. Gå inte för nära och avvakta med eventuell kroppskontakt tills du känner dig säker på att du är accepterad).
- **Påkalla hjälp om möjligt**
- **Undvik att möta blicken med den som är i affekt**
- **Undvik att hålla fast den som är i affekt** – du riskerar då att istället trappa upp situationen.
- **Ta den aggressive på allvar**
- **Sök skydd** (visar den aggressive att den avser angripa dig ska du söka skydd genom att fly från platsen och sätta dig i säkerhet.)
- **Avstå från att själv hota eller komma med verbala motargument**
- **Håll övriga borta från situationen** – be elever lämna platsen eller gå tillbaka till sina lektioner
- **Larma omgående polis och din skolledning om/när situationen tillåter**

För den som befinner sig på plats vid händelse om hot och våld

- **Ring, beroende på allvaret i situationen, 112, skolledning eller alternativt elevhälsa**
- **Lämna inte den utsatte ensam** Om möjligt - uppmärksamma andra på den akuta situationen, dock utan att därigenom provocera den aggressive.
- **Gör det du kan för att distrahera angriparen**
- **Uppmana eventuellt kringstående elever att avlägsna sig från platsen**

Rutiner efter akuta situationer med hot eller våld

Den som direkt utsatts för hot och våld

- Kontakta omgående skolledningen om det inträffade.
- Acceptera det stöd och den vård som erbjuds dig (tänk långsiktigt - du kan behöva stöd och vård senare).
- Dokumentera det som inträffat så snart du har möjlighet (för ditt minnes skull).

Den som befinner sig på plats efter händelsen

- Vid behov - ring 112 för att tillkalla ambulans eller polis.
- Ta snabbt hand om den drabbade, se till att hen får det stöd och den vård som krävs.
- Om sjukhus måste uppsökas - ordna sällskap dit och se till att någon stannar tills den/de drabbade tagits om hand.
- Ge eventuellt emotionell första hjälp (se nästa avsnitt) till de drabbade (tänk på att fler än den/de direkt drabbade kan vara i behov av stöd).
- Dokumentera det som inträffat så snart du har möjlighet (för ditt minnes skull).

Programrektor

- Prioritera ärendet – är du inte på skolan, åk dit.
- Bedöm om skolans krisgrupp behöver kallas in.
- Samla så mycket information som möjligt om händelseförloppet från medarbetare och elever.
- Informera enhetsrektor om händelsen.
- Föreslå eventuella disciplinära åtgärder för elever som varit vållande till hot och våld på skolan till enhetsrektor.
- Kontakta vårdnadshavare om händelsen. Hjälp kan tas av elevhälsan.
- Försäkra dig om att den/de drabbade inte är ensamma första natten efter händelsen.
- Erbjud din personal det samtalsstöd som kommunen har att erbjuda. Även vittnen till händelsen ska erbjudas stöd.
- Erbjud den/de drabbade eleverna samtalsstöd av kurator eller psykolog.
- Informera den personal som bör känna till vad som skett. Information skapar trygghet och förhindrar ryktesspridning.
- Gör polisanmälan.
- Gör arbetsskadeanmälan till Försäkringskassan.
- Samla elevhälsan dagen efter händelsen för att stämma av nuläget och vad som behöver göras härnäst.
- Följ upp händelsen med elevhälsa, berörd personal och berörda elever kontinuerligt de närmaste dagarna.
- Följ upp hur läget utvecklar sig, dels avseende risk- och hotbild och dels hur de drabbade mår.
- Analysera vad som har hänt, vad som hade kunnat göras annorlunda och hur skolan kan ta till vara på erfarenheterna.

Enhetsrektor

- Fatta beslut om eventuella disciplinära åtgärder för inblandade elever.
- Ansvara för att det alltid är klart vem som under programrektors eller enhetsrektors frånvaro ska fullgöra ovanstående uppgifter.
- Ser till att ärendet anmäls till huvudman.

Emotionell första hjälp

Viktigast är att ha förståelse för att alla akuta situationer är olika och att det inte finns någon mall att följa då hjälpen ska utgå helt ifrån den enskilda individens behov. Nedan presenteras några generella, grundläggande råd att utgå ifrån.

Grundläggande ledord:

- Trygghet och säkerhet.
- Acceptera reaktioner.
- Lyssna - det är inte jag som ska passa på att skildra mina egna upplevda kriser. Det är ingen tröst.
- Lugna.
- Ge information om vad som hänt och vad som nu kommer ske.

Vår egen spontana reaktion är ofta att vi själva börjar berätta om egna upplevelser. Gör inte det, trots den nästan överväldigande impulsen att få delge. En drabbad människa behöver någon som lyssnar aktivt och deltagande och som själv förmår hålla tyst. Var beredd på vanliga chockreaktioner; vrede, sorg, gråt, apati men även irrationellt beteende såsom t.ex. skratt och bortförklaringar. Förklara och lindra den svåra upplevelsen att ibland känna sorg och vrede samtidigt. Detta är djupt mänskligt och normalt.

Medarbetare på Uppsala yrkesgymnasium arbetar inte utifrån kristeorins fyra faser och inte heller med debriefing. När den emotionella första hjälpen som beskrivs i det här avsnittet satts in så bedömer skolans kurator och psykolog hur traumat bäst ska hanteras i nästa steg **utifrån det enskilda fallet**.

Fyra H:n att komma ihåg:

1. Håll om. Ge fysisk närhet, lägg armen om.
2. Håll tyst. Prata inte själv, utan lyssna om personen vill berätta.
3. Håll ut. Var ett stöd, även i påfrestande situationer.
4. Håll i. Erbjud något varmt att dricka eller något att äta.